

2021 m. birželio mėn.

„Programa „Europos horizontas“ bus nustatytas naujas žinių ir naujų įgūdžių sklaidos Europos visuomenėse standartas. Nustatę paramos gavėjams aiškius reikalavimus iš karto užtikrinti atvirąją prieigą, sukūrę publikavimo platformą „Open Europe Research“ ir sustiprinę Europos atvirojo mokslo debesiją, sėkmingai artėjame prie išties atviro mokslo tikslo.“

Už inovacijas, mokslinius tyrimus, kultūrą, švietimą ir jaunimą atsakinga Komisijos narė Mariya Gabriel

ATVIRASIS MOKSLAS

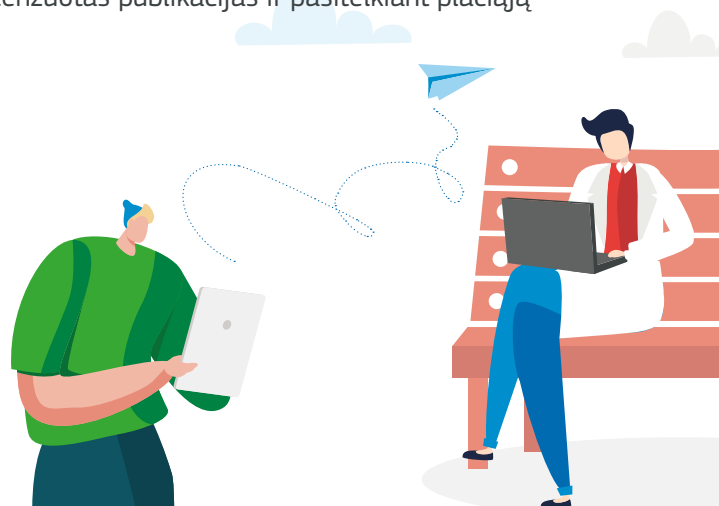
ANKSTYVAS DALIJIMASIS ŽINIOMIS BEI DUOMENIMIS IR ATVIRAS BENDRADARBIAVIMAS

Europa ėmėsi užduoties **užtikrinti, kad atvirasis mokslas taptų visų tyrėjų modus operandi**. Atvirasis mokslas grindžiamas dalijimusi žiniomis, duomenimis ir priemonėmis kuo ankstyvesniame mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) proceso etape, atvirai bendradarbiaujant su visais susijusiais žinias kuriančiais subjektais, be kita ko, akademinė bendruomenė, pramonės atstovais, valdžios institucijomis, galutiniais naudotojais, piliečiais ir plačiąja visuomene. Atvirasis mokslas gali pagerinti MTI kokybę, padidinti šios veiklos veiksmingumą ir poveikį, užtikrinti, kad būtų aktyviau sprendžiami visuomenei aktualūs uždaviniai, ir sustiprinti visuomenės pasitikėjimą mokslo sistema.

Atvirojo mokslo metodai:

- **atvira prieiga prie mokslinių tyrimų produktų:** publikacijų, duomenų, programinės įrangos, modelių, algoritmų, darbo srautų ir kt.;
- **ankstyvas ir atviras dalijimasis mokslinių tyrimų duomenimis**, pvz., iš anksto registruojant mokslinius tyrimus, skelbiant registruotąsias ataskaitas bei dar nerecenzuotas publikacijas ir pasitelkiant plačiąją bendruomenę konkrečios problemos sprendimų paieškai;
- dalijimasis žiniomis ir duomenimis per **atvirąją mokslinių tyrimų infrastruktūrą**;
- dalyvavimas **atvirojo recenzavimo** procese;
- **rezultatų atkuriamumo** užtikrinimo priemonės, taip pat
- **atviras bendradarbiavimas mokslo bendruomenėje ir su kitais žinias kuriančiais subjektais**, be kita ko, įtraukiant piliečius, pilietinę visuomenę ir galutinius naudotojus, kaip antai piliečių mokslo srityje.

Atvirojo mokslo principai – visoje programoje „Europos horizontas“

Atitinkamomis **susitarimų dėl dotacijos teisinėmis nuostatomis bus sustiprintos** paramos gavėjų **atvirosios prieigos teisės ir pareigos**. Pagal programą „Europos horizontas“ bus reikalaujama iš karto užtikrinti atvirą prieigą prie visų mokslinių publikacijų ir atsakingai valdyti mokslinių tyrimų duomenis, kad jie būtų **surandami, prieinami, sąveikūs ir tinkami naudoti pakartotinai (angl. FAIR)**. Duomenys bus kiek įmanoma atviri, bet bus leidžiama jų neatskleisti tiek, kiek būtina saugant teisėtus interesus ar paisant apribojimui. Tačiau trečiosioms šalims bus teikiama publikacijoms patikrinti ar patvirtinti reikalinga prieiga prie mokslinių tyrimų produktų.

Pagal programą „Europos horizontas“ teikiamų **mokslinių tyrimų pasiūlymų vertinimo kriterijais** bus atsižvelgiama į teikiamuose pasiūlymuose numatytų atvirojo mokslo metodų kokybę ir tinkamumą. Tai bus vertinama atliekant projekto metodikos vertinimą, remiantis pažangumu grindžiamu skyrimo kriterijumi. Taip paraiškų teikėjams ir paramos gavėjams bus sukurta stipri paskata taikyti atvirojo mokslo metodus.

Su kai kuriomis **skirtingų programos „Europos horizontas“ dalių temomis susijusiuose kvietimuose** bus raginama arba reikalaujama taikyti atvirojo mokslo metodus, visų pirma:

- pagal programą bus skatinami novatoriški mokslinių tyrimų metodai, padedantys užtikrinti, kad mokslinių tyrimų rezultatai būtų laiku pateikiami, aktualūs, skaidrūs ir atkuriami;
- kelių veiksmų grupių, partnerysčių ir misijų dėmesio centre bus sąveikumo didinimas ir dalijimasis FAIR duomenimis;
- daugelis programos dalių suteiks galimybę į MTI aktyviai įsitraukti visuomenei, kad MTI labiau atitiktų visuomenės vertybes, poreikius ir lūkesčius.

Pagal programos „Europos horizontas“ dalį **„Mokslinių tyrimų infrastruktūra“** įgyvendinant specialią partnerystę **bus remiamas Europos atvirojo mokslo debesijos (EOSC)**, kaip FAIR duomenų tinklo, **plėtojimas ir konsolidavimas**. Įgyvendinant veiksmus, susijusius su tam tikromis kitose programos „Europos horizontas“ dalyse numatytais temomis, gali reikėti užtikrinti sąsajas ir sąveiką su EOSC arba ja naudotis.

Pagal programos „Europos horizontas“ dalį **„Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“** bus propaguojama atvirojo mokslo metodų sklaida ir remiamas reikiamų tyrėjų įgūdžių ugdymas.

Pagal programos „Europos horizontas“ dalį **„Dalyvių skaičiaus didinimas ir Europos mokslinių tyrimų erdvės stiprinimas“ bus remiamas tolesnis atvirojo mokslo politikos plėtojimas** ir atvirojo mokslo metodų diegimas Europos mokslinių tyrimų erdvėje. Be kita ko, tai apima geresnę koordinavimą, keitimąsi gerosios patirties pavyzdžiais ir priemonėmis, gairių ir mokymų rengimą, institucinių pokyčių įgyvendinimą ir poveikio įrodymų konsolidavimą.

Publikavimo platforma „Open Research Europe“ (ORE) suteiks programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ paramos gavėjams galimybę susitarimų dėl dotacijos galiojimo metu ir vėliau nemokamai skelbti recenzuojamas publikacijas aukšto lygio atvirosios prieigos portale. Tai ne tik padės paramos gavėjams vykdyti įsipareigojimus dėl atvirosios prieigos, bet ir dar labiau skatins skelbti dar nerecenzuotas publikacijas ir vykdyti atvirąjį recenzavimą. Taip pat numatoma sukurti naują daugiadalykę, debesija grindžiamą ir **atvirą** įgyvendinant programos „Europos horizontas“ projektus sukurtų **mokslinių tyrimų produktų saugyklą**, kurios paslaugos būtų nemokamai teikiamos programos paramos gavėjams.

Visos programos poveikis bus stebimas remiantis devyniais **pagrindiniais poveikio trajektorijų rodikliais**, iš kurių du konkrečiai susiję su atvirojo mokslo metodais: rodikliu „Žinių ir atvirojo mokslo principų sklaidos skatinimas“ vertinamas poveikis mokslui, o rodikliu „Visuomenės skatinimas aktyviau naudotis mokslinių tyrimų rezultatais ir inovacijomis“ – poveikis visuomenei.

Kaip visa tai veiks?

Atvirojo mokslo principai įtvirtinti visoje programoje „Europos horizontas“ – jais grindžiamos darbo programos, pasiūlymų vertinimas, susitarimai dėl dotacijos, projektų įgyvendinimas ir paskesni veiksmai, taip pat programos vertinimas.

Numatomi rezultatai ir poveikis

Daugiau informacijos

ES atvirojo mokslo politika
Europos atvirojo mokslo debesija
Platforma „Open Research Europe“
Europos mokslinių tyrimų erdvė

#OpenScience
#EOSC
#EuropeanOpenScienceCloud
#OpenResearchEurope

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2021

© Europos Sąjunga, 2021
Pakartotinai naudoti leidžiama, jei nurodomas šaltinis ir neiškreipiama pirminė dokumento prasmė ar mintis. Europos Komisija neatsako už bet kokius su pakartotiniu naudojimu susijusius padarinius. Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo politika įgyvendinama pagal 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimą 2011/833/ES dėl pakartotinio Komisijos dokumentų naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Jei nenurodyta kitaip, visų vaizdų autorių teisės priklauso Europos Sąjungai. Vaizdų šaltiniai: © *ivector* #235536634, #249868181, #251163013, #266009682, #273480523, #362422833, #241215668, #244690530, #245719946, #251163053, #252508849; © *shooarts* #121467308, 2020. Šaltinis: Stock.Adobe.com. Piktogramų autorių teisės priklauso *Flaticon*. Visos teisės saugomos.

Print ISBN 978-92-76-36625-6 doi:10.2777/183145 KI-03-20-710-LT-C
PDF ISBN 978-92-76-36605-8 doi:10.2777/92413 KI-03-20-710-LT-N